

hojevega ali smrekovega medu dobijo kilogram sladkorja po gornji ceni. Obračun je z medom.

V Hmezadu, DE Čebelarstvo, takoj ocenijo kakovost medu, in sicer organoleptično, izmerijo vlago in elektroprevodnost.

CENE MEDU NA LJUBLJANSKI TRŽNICI (12. 8. 1991):

Cene medu na ljubljanski tržnici se oblikujejo prosto in so odvisne od ponudbe in povpraševanja.

Stojnica / vrsta medu	1.	2.	3.	4.	MZČ Mar
- cvetlični	100,00	100,00	120,00	120,00	77,30
- višnja	120,00	-	-	-	-
- kostanj	120,00	110,00	120,00	110,00	108,20
- gozdni	120,00	110,00	-	110,00	108,20
- hoja	140,00	125,00	130,00	-	-
- žajbelj	150,00	120,00	-	120,00	-
- akacija	110,00	-	-	100,00	108,20
- ajda	-	125,00	-	-	-
- rožmarin	-	-	-	120,00	-
- med s satjem	156,00	-	-	-	-
- med s prahom	200,00	-	-	-	-

Prodaja pri čebelarjih na domu in v zasebnih živilskih trgovinah:

Vedno več čebelarjev se odloča za prodajo medu na domu ali prek drobnoprodajne trgovinske mreže. Neuraden dogovor med čebelarji za letošnjo sezono je bil, da naj bi kilogram medu stal od 6 do 8 DEM, odvisno od kakovosti in sortnosti medu. Ker pa je realna vrednost marke podcenjena, trenutno cene medu na domu ne dosežajo dogovorjene vrednosti medu v dinarjih. Cene medu pri čebelarjih na domu se trenutno gibljejo od 100 do 120 dinarjev za kg. V zasebni drobnoprodajni mreži pa je cena medu okoli 120 din za kg.

Ob koncu lahko ugotovimo, da so trenutne odkupne cene čebeljih pridelkov še kar ugodne v primerjavi z lanskim letom,

Analizo pregretja (HMF) in pelodno analizo pa opravijo po potrebi, predvsem če se o kakovosti medu ne dogovorijo s čebelarjem že prej. Čebelarjem povrnejo tudi stroške prevoza medu, in sicer od 3,00 do 5,00 din na neto kg. Cene so dokončne.

saj je razmerje med povprečno odkupno ceno medu in sladkorja 1:5 (70:14 din). Kljub temu pa te cene še ne zagotavljajo rentabilnosti čebelarjenja, še posebej, če je čebelar pridelal med slabše kakovosti (mešani med ali med, ki ima nizko ceno) ali če so njegovi stroški čebelarjenja zelo visoki (pri prevažalcih). Glede na gospodarsko situacijo in upadanje kupne moči prebivalstva pa bo moral vsak čebelar dobro premisliti, kako bo tržil svoj med, da bo iz svojega in čebeljega trdega dela iztržil vsaj nekaj.

Zadnja novica: Od 26. 8. 1991 dalje odkupuje podjetje Medex samo gozdne medove in akacijo. Hmezad trenutno ne odkupuje nobene vrste medu.

Bolezni čebel

UPORABA APITOLA PROTI VAROZI MED ČEBELARSKO SEZONO

dipl. vet. JOSIP MARKOVIĆ

Ob vsakodnevem stiku s čebelarji sem spoznal, da varoza ni več deležna tolikšne pozornosti, kot bi je morala biti. Vzrokov za

to je več, najpomembnejši pa je pojav poapnele zalege. Menim, da bo zapostavljanje varoze v tej sezoni povzročilo čebe-

larstvu v naslednji sezoni veliko težav. Zaradi tega namreč obstaja možnost večjih izgub čebel v zimskem času, kot se je to dogajalo v prejšnjih letih, ali pa bodo čebelje družine spomladi zelo oslabele. Vsak čebelar pa prav dobro ve, kako to lahko vpliva na donos oz. na pojav drugih bolezni čebel.

Na našem trgu spet prihaja do pomanjkanja kakovostnih in zanesljivih zdravil za zdravljenje čebeljih bolezni, še posebej varoze. Posebej želim poudariti, da zaradi odpornosti varoe na tista zdravila, ki so že dolgo v uporabi, le-teh ni priporočljivo uporabljati. Nova spoznanja pa kažejo tudi na njihovo škodljivo delovanje na čebeljo družino. Tu gre predvsem za zdravila, izdelana na osnovi **malathiona, amitraza, fenotiazina** in podobnih, izdelanih pred desetimi in več leti. Prav tako so v uporabi raznovrstna »zdravila« neznanega izvora in dvomljivega delovanja, ki se moramo še posebej izogibati.

Zadnji dve vrsti zdravil za zdravljenje varoze so kontaktna zdravila in sistemiki. Sredstva iz teh dveh skupin so zelo učinkovita in, kolikor je znano, za čebele najmanj škodljiva.

Za zatiranje **zajedavcev**, kot sta pršica ***Acarapis woodi*** in ***Varroa jacobsoni*** **Oud.** na medonosni čebeli *Apis mellifera* L. uporabljamo sistematike, ki prispejo do zajedavca prek hemolimfe (krvi) gostitelja. Način uporabe je zelo enostaven. Zdravljenje poteka tako, da manjše število čebel poškropimo z redko sladkorno raztopino, ki vsebuje zdravilo. Zaradi razvitega nagona po socialni izmenjavi hrane, ki ga ima medonosna čebela, so ta zdravila izjemno primerna, ker se zelo hitro, v isti koncentraciji, znajdejo v vseh članih čebelje družine (Moritz in sodelavci, 1981).

Ker se največji del zajedavcev *V. jacobsoni* **Oud.** pojavi med čebelarso sezono v pokriti zalegi, priporočamo uporabo zdravila v času, ko ni zalege ali pa je je malo. V naših vremenskih razmerah je to obdobje od začetka novembra do konca februarja (Sulimanović in sodelavci, 1986).

Edino zdravilo sistemskega delovanja, ki ga dobimo tudi pri nas, je apitol (Ciba-Gei-

gy). Poizkusi so pokazali, da ga lahko uspešno uporabljamo tudi med čebelarso sezono.

V navodilu za uporabo proizvajalec apitola priporoča dvakratno zdravljenje proti varozi, v presledkih sedmih dni, in to v obdobju, ko v čebelji družini ni zalege. S tem odstranimo okoli 95 odstotkov zajedavcev v družini, pri drugi uporabi zdravila pa 5,6 – 6,3 odstotke (Schmid, 1988). Ob kontroli odpadlih varoj so ugotovili, da v prvih sedmih dneh po uporabi zdravila odpade okoli 79 do 91 odstotkov varoj, preostale pa v naslednjih desetih dneh (Sulimanović in sodelavci, 1989).

Raziskave so pokazale, da zadostuje že enkratna uporaba apitola, saj s tem dosežemo 95-odstotno zmanjševanje števila varoj v čebelji družini, tako da ponovna uporaba zdravila po enem tednu ni več potrebna (Kezić in sodelavci, 1989).

Med raziskavami biologije V. jacobsoni **Oud.**, opravljenimi leta 1986 na Zavodu za biologijo in patologijo rib in čebel Veterinarske fakultete Univerze v Zagrebu, so apitol uporabili za diagnostiko varoze. Z raziskavami so hoteli ugotoviti, koliko pršic je julija in avgusta na odraslih čebelah in v pokriti zalegi. Poizkus je bil zelo enostaven. Čebelje družine so namreč razdelili na dva dela, in sicer z oblikovanjem umetnih rojev. Vse satje z zalego so pustili v starem panju, matico z vsemi čebelami pa so stresli na prazno satjo, v nov panj, oddaljen okrog 20 metrov, od koder so se čebele delavke vrnile na zalego. V takoj nastalem roju so takoj uporabili apitol. Starim čebelam in zalegi pa so dodali mlado matico v kletki. Z apitolom so jo zdravili, ko ni bilo več zalege stare matice in prej, preden je začela zalegati novo zalego.

Tako so ugotovili podatke o biologiji zajedavcev, avtorji pa so pokazali na možnost in metodo uporabe sistemika med čebelarso sezono, torej v času, ko je proizvajalec ne priporoča (Marković in sodelavci, 1986).

Na podoben način lahko uporabljamo apitol med čebelarso sezono, celo ob prisotnosti zalege, da bi ugotovili število zajedavcev (Kuzmički-Pavalić in Marković, 1986).

Varozo lahko zdravimo z apitolom v katerem koli času čebelarke sezone, kadar iz katerega koli razloga v družini vsaj sedem dni ni pokrite zalege. V kontinentalnih delih države je to predvsem obdobje zimskega mirovanja čebel. Ob obali in na otokih zaradi dolgotrajnega sušnega obdobja, ko po več tednov ni cvetnega prahu, pogosto ni zalege poleti. Ta naravna stanja mirovanja čebeljih družin moramo poleti izkoristiti čim bolje in v tem času zdraviti varozo z apitolom.

V čebeljih družinah obstajajo stanja, kot je naravno ali umetno rojenje, ko v novi čebelji družini najmanj deset dni ni pokrite zalege. Vsak ulovljeni roj bi bilo priporočljivo že pri samem naseljevanju v panj testirati z apitolom. Pri tem ni nevarnosti onesnaženja medu z zdravilom, ker bodo nove družine ali roji takoj porabili vso dodano hrano zase in za izgradnjo satja. Prav tako lahko ob apitolu uporabimo tudi biološki način zatiranja varoze. To storimo tako, da matici omejimo zaleganje na enem ali dveh satih. Pri tem si pomagamo z maticno rešetko. Ko na drugem satju ni več pokrite zalege, se matica spusti nanj, zalego v satju, na katerega je bila omejena, pa uničimo skupaj s pršicami. Čebeljo družino nato začnemo takoj zdraviti z apitolom in s tem uničimo še preostale varoe.

Ob ustreznih pogojih ne smemo nikoli opustiti zdravljenja varoze. Prav tako je zelo pomembno izbrati za čebele in njihovo zalego najmanj škodljivo zdravilo. Najnovejša spoznanja kažejo na škodljive učinke

uporabe zdravil proti varozi. Ti so zlasti v manjši odpornosti čebeljih družin do drugih bolezni (Sulimanović in sodelavci, 1990). Dober primer za to je povečan pojav poapnele zalege, bolezni, ki so jo še pred nekaj leti imeli na nenevarno. Raziskave so pokazale, da pojav te bolezni lahko v veliki meri pripišemo negativnim vplivom zdravil, ki zastrupljajo najmlajše ličinke, zmanjšujejo odpornost in povzročajo stresse, ki jim je zaradi uporabe zdravil izpostavljena čebelja družina (Sulimanović, 1990).

Z uporabo apitola v obdobjih, ko ni zalege, se lahko poškodbam čebeljih ličink povsem izognemo ali pa jih zmanjšamo na najmanjšo možno mero. Prav tako se moramo zavedati, da moramo zazimiti zdrave čebele, to pa pomeni, da mora biti število zajedavcev najpozneje do sredine avgusta zmanjšano na najmanjšo možno mero (Sulimanović, 1985).

Iz vsega lahko zaključimo, da lahko za zatiranje varoze uporabljamo apitol tudi med čebelarke sezono. **Po priporočilu proizvajalca je APITOL tudi sredstvo za preprečevanje akaroze (Schmid, 1988).** To bolezen lahko zdravimo v katerem koli času čebelarke sezone, ker povzročitelj te bolezni, pršica *A. woodi*, napade samo odrasle čebele. Pazljivi moramo biti le, da zdravilo uporabimo v brezpašnem obdobju, da se s tem izognemo možnosti pojava ostankov zdravila v medu. Uporaba apitola za zdravljenje varoze torej hkrati pomeni tudi preprečevanje akaroze.

POAPNELA ZALEGA

FRANC ŠIVIC

Vedno več čebelarjev je letos z zaskrbljenostjo ugotavljalo, da se čebele niso razvijale tako kot prejšnja leta. Že zgodaj spomladi so začele nekatere čebelje družine izmetavati bele, koščkom apna podobne poginule ličinke. Bežen pregled pokrite zalege je odkril, da so v številnih celicah še vedno odmrle ličinke, ki jih čistilke niso utegnile izvleči. Zlasti v močno oslabilih panjih so bile podnice dobesedno prekrite z belimi in sivkastimi mumijami.

Gre za glivično bolezen, ki jo imenujemo poapnela zalega in jo povzroča glivica *Ascosphaera apis*. Pri nas je bila doslej skoraj neznana, saj smo vedeli zanjo le iz strokovne literature. V zadnjih treh letih pa se je tako razširila, da verjetno ni več čebeljaka, kjer bi se ne pojavila vsaj v nekaj panjih. Obstajajo sicer zdravila in razkužila proti poapneli zalegi, toda zdajšnje izkušnje kažejo, da so le delno učinkovita. Ker povzroča okužbe glivica, katere milijarde spor